

eğitim ve bilim emekçileri sendikası
EĞİTİM SEN

657 Sayılı Kanunun Disiplin Hükümleri Hukuka Aykırı Biçimde Genel Hükümler Olarak Kabul Edildi! Suç Olarak Değerlendirilen Fiil Sayısında Artış Oldu!

Akademik ve üniversitelerin “suç üretim merkezi” olarak algılanması sonrasında bu alanın “baskılanması” gerektiğini düşünen 12 Eylül faşist darbecilerinin aklıyla hazırlanan “Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği”, dahi söz konusu düzenlemenin gerisinde bırakılmıştır.

TBMM’de kabul edilen düzenlemenin bütününde disiplin cezası gerektiren fiiller sıralanırken, “657 sayılı kanundaki fiillere ilave olarak” denilerek, yükseköğretim alanına özgü fiillerin sıralanması yoluna gidilmiştir. Böylelikle 657 sayılı yasadaki fiillere yeni fiiller eklenerek üniversiteleri “suç üretim merkezi” olarak gören bakış açısı korunmuştur. Dolayısıyla tüm ısrarımıza ve uyarılarımıza rağmen, üniversitelerin kurumsal özerkliği, bilimsel özgürlük ve akademik özerklik gibi ilkeler yok ayılarak öğretim elemanları, diğer kamu görevlileri ve devlet memurlarıyla aynı statüde değerlendirilmiştir.

Zamanaşımına Getirilen Düzenleme İle Soruşturma Baskısı Artırıldı!

Anayasal güvence altında görev yapan öğretim elemanları, zamanaşımı süresinin ucu açık hale getirilmesiyle sürekli disiplin baskısı altına alınmak istenmektedir. Devlet Memurları Kanunu’ndaki hükümlerde dahi bulunmayan söz konusu düzenleme ile yargı kararlarının etrafından dolanarak, disiplin baskısının sürekli kılınması mümkün olmuştur!

Söz konusu düzenleme ile “disiplin cezasının yargı kararıyla iptal edilmesi halinde, kararın idareye ulaştığı tarihten itibaren kalan disiplin ceza zamanaşımı (2 - 6 yıl ya da sürekli) süresi içerisinde, zamanaşımı süresinin dolması veya üç aydan daha az süre kalması halinde, en geç üç ay içerisinde, karar gerekçesi dikkate alınarak yeniden disiplin cezası tesis edilebilir” denilmektedir.

Yani soruşturmaya maruz kalan kişi, yargı tarafından aklansa dahi disiplin amirinden ya da YÖK Yüksek Disiplin Kurulu’ndan yakasını kurtaramayacaktır!

Örneğin söz konusu düzenlemenin olası yakıcı sonuçlarını daha somut ifade etmemiz gerekirse, kamu görevinden çıkarma cezası alan bir kişi, usul hatası nedeniyle yargıdan iptal kararı aldığı anda, olayın üzerinden yıllar geçmiş olsa da hakkında yeniden soruşturma açılabilir ve usul hatası giderilerek yeniden aynı cezayla karşılaşabilecektir. Bir başka durumda ise yargı kararının gerekçesi dikkate alınarak, iptal edilen cezanın bir alt cezasının verilebilmesi için yeniden soruşturma açılması mümkün kılındığı için yıllar sonra aynı konuyla ilgili soruşturmaya maruz kalacaktır. Dolayısıyla söz konusu zamanaşımı düzenlemesi, yargı kararlarıyla zamanaşımı süresini geçersizleştiren ve kişilerin üzerinde sürekli disiplin soruşturmasına maruz kalma baskısı yaratan bir içeriktedir.

Hâlbuki zamanaşımı, şüpheliler hakkında disiplin silahının sürekli kılınmamasını ve eğer gerçekte bir disiplin cezasına konu suç işlenmiş ise bunun tez elden soruşturularak, gerçeğin en kısa zamanda ortaya çıkartılmasını sağlamak amacıyla yapılmış bir düzenleme olmalıdır.

Düzenleme ile getirilmek istenilen bunun tam tersidir! Çok açıktır ki bu düzenlemeyle amaçlanan, yükseköğretim alanındaki emekçilerin siyasi iktidara ve YÖK'e itaat etmesidir!

Kamu Görevinden Çıkarma Cezasına “Terör Suçu” Damgasını Vurdu! Mahkemelerin Yerine İdareciler Geçti!

Düzenlemenin “**Kamu Görevinden Çıkarma**” cezasını gerektiren fiiller başlığına aşağıdaki suç tanımı eklenmiştir.

“a) Terör niteliğinde eylemlerde bulunmak veya bu eylemleri desteklemek.”

Ayrıca, düzenlemede “657 sayılı kanundaki fiillere ilave olarak” ifadesine yer verildiği için 676 sayılı KHK'nın 75. maddesiyle 657 sayılı yasanın 125. maddesindeki “**Devlet Memurluğundan Çıkarma**” cezasına eklenen,

“Terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olmak, bu örgütlere yardım etmek, kamu imkân ve kaynaklarını bu örgütleri desteklemeye yönelik kullanmak ya da kullandırmak, bu örgütlerin propagandasını yapmak.”

fiilleri de yine “Kamu Görevinden Çıkarma” cezası kapsamında değerlendirilecektir.

Barış talep ettiği için ya da derslerinde insan haklarına dikkat çektiği için tutuklanan, gözaltına akademisyenlerin “terörist” ilan edildiği gözetilecek olursa, cezalandırmanın doğrudan eleştirel ve muhalif düşünce beyanlarını içine alacağına şüphe yoktur.

Üstelik savcılıkların ve mahkemelerin yetki alanında özel olarak tanımlanan bir suçun, disiplin hükümleri içerisinde muğlak ifadelerle yer bulmuş olması oldukça kaygı vericidir.

Halbuki bilimsel özgürlüğün işlevinin gerçekleştirilebilmesi için öğretim üyelerinin yetkililere veya belirli siyasi gruplara rahatsızlık vermesi pahasına, fikir, bilgi ve olguları iletme haklarının baskı altına alınmaması, işlerini kaybetme gibi bir müeyyide ile karşılaşmamaları gerekir.

Lima Bildirgesi'nde de belirtildiği üzere, üniversite bileşenleri herhangi bir ayırım yapılmaksızın ve devletten ya da herhangi bir başka kaynaktan gelebilecek müdahale veya baskı endişesi taşımadan tek tek veya toplu halde felsefe, sanat yapma, bilgiyi araştırma, inceleme, tartışma, belgeleme, üretme, yaratma, öğretme, anlatma ve yazma yoluyla edinme, geliştirme ve yayma-iletme özgürlüğüne sahip olmalıdır.

Öte yandan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4. maddesinde; “öğrencilerini, hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı vatandaşlar olarak yetiştirmek” yükseköğretimin temel amaçları arasında sayılmıştır. Özgür ve bilimsel düşünce gücüne sahip olması engellenen veya düşüncelerini açıkladığı için ceza tehdidi ile karşı karşıya bırakılan bir öğretim üyesinin; öğrencilerini özgür ve bilimsel düşünce gücüne sahip bireyler olarak yetiştirmesini beklemek oldukça ironiktir!

Uyarı ve Kınama Cezası Dışındaki Diğer Cezalarla İlgili Fiillerde YÖK Başkanına Doğrudan Soruşturma Açabilme Yetkisi Verildi!

2547 sayılı yasanın 53. maddesine eklenen düzenleme ile YÖK Başkanı doğrudan ve fiili olarak tüm üniversitelerin yönetici, öğretim elemanları ve diğer personelinin “**baş disiplin amiri**” konumuna gelmiştir.

53/A – “a) Disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiilin işlendiğini öğrenen disiplin amiri yazılı olarak disiplin soruşturması başlatır. Üst disiplin amirinin soruşturma açtığı veya açtıracağı disiplin olayında alt disiplin amiri ayrıca soruşturma yapamaz veya yaptıramaz. Daha önce açılmış soruşturma varsa bunlar üst amirin açtığı veya açtıracağı soruşturma ile birleştirilir.”

53/Ç - “e) Aylıktan veya ücretten kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme, üniversite öğretim mesleğinden ve kamu görevinden çıkarma cezaları gerektiren fiillerle ilgili olarak öğretim elemanları hakkında Yükseköğretim Kurulu Başkanı disiplin amiri sıfatıyla doğrudan soruşturma açabilir. Bu kapsamda yapılan soruşturmalar sonucunda verilecek cezalar Yüksek Disiplin Kurulunca verilir.”

Bu düzenlemenin, YÖK’ün merkezi iktidarını pekiştirmeye ve AKP’nin YÖK eliyle üniversiteler üzerindeki kontrolünü artırmak istemesine hizmet edeceği açıktır. Kaldı ki sıralı disiplin amiri uygulaması da fiilen geçersiz kılınmaktadır. Çünkü YÖK Başkanı, dekanlık ya da rektörlük soruşturma açmış olsa dahi, bu soruşturmaları boşa çıkaracak şekilde disiplin amiri sıfatıyla soruşturma açabilme yetkiyle donatılmıştır. Aynı işleyiş, dekanlık soruşturmaları esnasında, rektörlüğün açacağı soruşturmalar için de yürütülmektedir.

Bunlarla birlikte uyarı ve kınama cezası dışında ceza alanların bazı görevleri, 2547 sayılı yasanın 53. maddesine eklenen düzenleme nedeniyle doğrudan sona ereceği düzenlenmiştir. Ayrıca bu kişilerin belirlenmiş süreler içerisinde aşağıda ifade edilen görevleri yapamayacağı da belirtilmiştir.

53/D (Son fıkra) “Aylıktan veya ücretten kesme cezası alanlar **üç yıl**, kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezası alanlar **beş yıl** boyunca rektör, dekan, enstitü müdürü, yüksekokul müdürü, meslek yüksekokulu müdürü, bölüm başkanı, anabilim dalı başkanı, anasanat dalı başkanı, bilim dalı başkanı, sanat dalı başkanı, daire başkanı dengi ve üstü kadrolara atanamazlar. Söz konusu disiplin cezalarının verildiği tarihte bu görevlerde bulunanların görevleri kendiliğinden sona erer ve durum ilgili mercilere derhal bildirilir.”

Anayasa ve Uluslararası Sözleşmelere Aykırı Biçimde Sendikal Hak Ve Özgürlükler Ayaklar Altına Alındı!

Türkiye, her gün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin sendikal hak ve özgürlükleri ihlal ettiği için cezalandırırken, hükümet söz konusu ihlalleri kural haline getirmekteki ısrarını korumaktadır!

TBMM Genel Kurulu’nda kabul edilen düzenlemede, “**Kademe İlerlemesinin Durdurulması ve Birden Fazla Ücretten Kesme**” başlığı altında, sendikal hakları yok sayan şu fiiller cezalandırma konusu yapılmıştır:

“c) kamu hizmetlerinin yürütülmesini engellemek, boykot ve işgal eyleminde bulunmak,

d) Ders, seminer, konferans, laboratuvar, grafik çalışma ve sınav gibi öğretim çalışmalarının yapılmasına engel olmak, görevlileri, öğrencileri eğitim-öğretim alanı dışına çıkartmak, görev yapılmasına engel olmak, öğrencileri bu tür davranışlara teşvik etmek veya zorlamak ya da bu maksatla yapılacak hareketlere iştirak etmek.”

Ayrıca, “**Kamu Görevinden Çıkarma**” başlığı altında 657 sayılı yasaya atıf yapıldığı için grev yine yasaklanmıştır. Yine “Kamu Görevinden Çıkarma” başlığı altında getirilen düzenlemede “**657 sayılı kanundaki fiillere ilave olarak**” ifadesi yer aldığı için 657 sayılı kanununun 125. maddesinde yer alan,

“a) İdeolojik veya siyasi amaçlarla kurumların huzur, sükün ve çalışma düzenini bozmak, boykot, işgal, kamu hizmetlerinin yürütülmesini engelleme, işi yavaşlatma ve grev gibi eylemlere katılmak veya bu amaçlarla toplu olarak göreve gelmemek, bunları tahrik ve teşvik etmek veya yardımda bulunmak,

b) Yasaklanmış her türlü yayını veya siyasi veya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini basmak, çoğaltmak, dağıtmak veya bunları kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek,”

fiilleri suç olarak tanımlanmıştır.

Görüldüğü üzere her iki ceza kategorisinde de grev, iş yavaşlatma, toplu olarak göreve gelmemek gibi en temel sendikal eylemlilikler suç olarak değerlendirilmiştir.

Ayrıca, unutulmamalıdır ki sendikalar ve demokratik kitle örgütleri demokratik rejimlerin vazgeçilmez unsurlarıdır. Sendikalar, ekonomik ve sosyal istemleri için demokratik tepkilerini dile getirebilir, kamu emekçilerini yönlendirebilir. Bu sendikaların en önemli işlevidir. Kamu emekçilerinin uyarı/dayanışma grevi hakkı, imzalanan ve onaylanan uluslararası sözleşmelerle de düzenlenmiştir. Böylece bu hakkın kullanılması kamu emekçilerinin hakları arasında yer aldığından bir suç teşkil etmediği gibi, devlet kurumları bu hakkın kullanılmasını sağlamak bir tarafa, kullanılmasının önündeki engelleri kaldırma yükümlülüğü altına girmiştir. Daha açık ifade etmek gerekirse;

151 sayılı İLO Sözleşmesi'nin 3.maddesi, sendikaların kamu emekçilerinin çıkarlarını savunmak amacıyla etkinliklerde bulunabileceklerini açıkça kabul etmiştir.

87 Nolu ILO Sözleşmesi'nin 3. maddesinin 2. Fıkrası da, “sendikal eylem ve etkinlikler” yönünden kamu makamlarına pozitif görevler yüklemiştir. Sözleşmenin 8/2 maddesinde de sendikalarının kendi amaçları doğrultusunda düzenlemiş olduğu etkilere katılması nedeniyle üyelerinin cezalandırılmayacağı kesin bir ifadeyle vurgulanmıştır.

Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın ‘Toplu pazarlık yapma ve eylem hakkı’ başlıklı 28. maddesi de toplu sözleşmeleri müzakere etme ve imzalama ve menfaat ihtilafı olması halinde grev eylemi dahil olmak üzere sendikaların, dolayısıyla kamu emekçilerinin kendi çıkarlarını korumak için toplu eylem yapma hakkını güvence altına almıştır.

Anayasa ve insan hakları sözleşmeleri, yargı kararları ile de güvence altına alınan sendikal faaliyet hakkı, Türk Ceza Kanunu ile de korumaya alınmış, **TCK 118. maddesinde** sendikal faaliyetin engellenmesi yasaklanmıştır.

05.08.1999 gün ve 1999/44 sayılı Başbakanlık Genelgesinde yukarıda yer verilen uluslararası sözleşme hükümlerine yer verdikten sonra; kamu görevlilerinin sendika ve konfederasyonlar şeklinde örgütlenmelerine engel olunmaması, bu örgütlerin etkinliklerinin genel kolluk yetkisi kullanılarak müdahale edilmemesi, sendikal çalışmaları nedeniyle sendika yöneticilerine ve üyelerine disiplin cezası uygulanmamasının gerektiği belirtilmiştir.

Vakıf Üniversitelerindeki Öğretim Elemanları Üzerindeki Baskı Arttı!

Vakıf üniversitelerindeki öğretim elemanları için “kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına” denk düşen fiiller için “birden fazla ücretten kesme cezası” getirilmektedir. Söz konusu ceza, üç ile altı ay süreyle brüt ücretten 1/4 ila 1/2 arasında kesintiye gidilmesi hükmünü içermektedir.

Belirtmek isteriz ki güvencesiz istihdamın en ağır sonuçlarının yaşandığı vakıf üniversitelerindeki akademisyenlerin ve akademik özgürlüğün, söz konusu tasarının içerdiği hükümler nedeniyle çok daha ağır ve yıkıcı sonuçlarla karşılaşması sağlanmak istenmektedir.

Vakıf üniversitelerindeki öğretim elemanlarının bir taraftan güvencesiz istihdam, diğer taraftan ise baskıcı ve yasakçı disiplin hükümleriyle kuşatılmış olması, vakıf üniversitelerinin niteliğini olumsuz etkileyeceğine şüphe yoktur.